Пивоварова Г. С. Відображення ідей Сухомлинського в концепції «Нової української школи» / Г. С. Пивоварова, О. М. Хомич // Ідеї Василя Сухомлинського про психологічне забезпечення навчально-виховного процесу та сучасна освіта : зб. матер. Всеукр. науково-метод. Конференції, 10-28.09.2017 / уклад. О. Е. Жосан. – Кропивницький : Ексклюзив-систем, 2017. – С. 244–249.

УДК 37.09(477)

Хомич О.М.
Пивоварова Г.С.
м. Лисичанськ

ВІДОБРАЖЕННЯ ІДЕЙ СУХОМЛИНСЬКОГО В КОНЦЕПЦІЇ «НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»

Анотація: В статті проведений порівняльний аналіз педагогічних ідей В. Сухомлинського з концепцію «Нової української школи». Виявлено, що багато аспектів, відображених в концепції перегукуються з педагогічними ідеями Сухомлинського В.О. Зокрема такі, як орієнтація на особистість учня, природовідповідність, взаємодія школи і сім'ї, професійне зростання педагога тощо.

Ключові слова: концепція, педагогічні ідеї, «Нова українська школа», виховання, освіта, дитиноцентризм.

Annotation: In the article a comparative analysis of V. Sukhomlynsky's pedagogical ideas from the concept of "New Ukrainian School" was conducted. It has been discovered that many aspects reflected in the concept coincide with the pedagogical ideas of Sukhomlinsky V. Specifically, such as the orientation towards the student's personality, natural correspondence, the interaction between school and family, professional growth of the teacher, etc.

Key words: concept, pedagogical ideas, "New Ukrainian school", education, education, childhood center.

Починаючи з 2018 року в Україні запроваджується до реалізації концепція «Нової української школи». Основною ідеєю цієї концепції є думка про те, що найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями. [1, с. 4]

«В Україні, як і в усьому світі, набирає ваги так зване покоління Y, або «діти тисячоліття», які народилися між 1990 і 2000 роками. Їхні погляди, спосіб життя кардинально відрізняються від старших поколінь. Досить поглянути на організацію офісів провідних технологічних корпорацій, щоб зрозуміти, на що орієнтується креативний клас, який визначає обличчя сучасної економіки. Для них немає чіткого розмежування між роботою, навчанням і відпочинком. Робота не обов'язково має бути серйозною і нудною. Життя для них – це постійне творення, гармонія між зароблянням коштів, пізнанням нового, самовдосконаленням, грою та розвагою», - зазначено в Концепції. [1, с. 7]

Формула нової школи складається з дев'яти ключових компонентів, які, як не дивно дуже чітко збігаються з ідеями Василя Сухомлинського, які були озвучені багато років тому і для багатьох педагогів не є новими.

Давайте проаналізуємо.

Головна мета педагогічної творчості Сухомлинського В.О. - формування всебічно розвиненої особистості. Василь Олександрович створив реальний зразок особистості з живими думками і почуттями, визначив її вчинки і дії. При цьому він обґрунтував шляхи, засоби і методи формування людини відповідно до цілей суспільства з урахуванням індивідуальних і вікових особистостей розвитку дитини.

У своїй книзі «Сто порад учителеві» Сухомлинський писав про те, що дитина є істотою, яка мислить, пізнає світ не тільки навколо себе, але ще і пізнає самого себе. При чому це знання приходить не тільки розумом, а й серцем. [3, с. 203]

У його педагогічній системі категорія особистості займає центральне місце. Дитина - це активний і самодіяльний індивід, який не «вчиться на дорослого», а живе повноцінним і цікавим життям. Дитина - це розвиваюча система індивідуальних якостей (характеру, темпераменту, розуму, інтересів, бажань, почуттів) в єдності з соціально економічними відношеннями, тобто через школу, сім'ю, вулицю, друзів, працю. Кожна дитина - це цілий світ, світ, що не відкритий і не досліджений. [2, с. 346]

Концепція «Нової школи» пропонує нам орієнтацію на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм. Нова українська школа буде працювати на засадах особистісно-орієнтованої моделі освіти. У рамках цієї моделі школа максимально враховує права дитини, її здібності, потреби та інтереси, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму.

Освітню діяльність буде організовано з урахуванням навичок XXI століття відповідно до індивідуальних стилів, темпу, складності та навчальних траєкторій учнів: від комунікативних типів завдань (знайти спільну мову з друзями, учителями, однокласниками, батьками, незнайомими людьми) до творчих (креативно-інноваційних).

У навчанні будуть враховані вікові особливості фізичного, психічного і розумового розвитку дітей. Для цього запроваджується двоциклова організація освітнього процесу на рівнях початкової та базової загальної середньої освіти.

Дітей навчатимуть справлятися зі стресом та напругою. Педагогічні задачі вирішуватимуться в атмосфері психологічного комфорту та підтримки. Нова українська школа буде розкривати потенціал кожної дитини. [1, с. 18]

Сухомлинський всебічно розкрив роль і значення школи як об'єктивного фактора виховання особистості. Школа - це місце, де дитина повинна відчувати щастя, повноцінність свого духовного життя, радість праці і творчості. До школи він підходить діалектично - від «школи під голубим небом», школи природи, чуттєвого, емоційно-конкретного сприйняття світу до школи як джерела духовності, культури, моральних цінностей, місця розв'язання протиріч і конфліктів. [2, с. 159] Концепція «Нової школи» пропонує нам

сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу.

Василь Олександрович включив до числа активних педагогічних впливів на підростаюче покоління сім'ю і громадськість, школу для батьків, не забував про реальні трудові відносини дітей з виробництвом. У його педагогічній системі виховання особистості здійснюється через тріаду: школа - сім'я - громадськість, які органічно взаємопов'язані. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками [3, с. 87].

Концепція «Нової української школи» пропонує нам педагогіку партнерства. В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об’єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат.

Школа має ініціювати нову, глибшу залученість родини до побудови освітньо-професійної траєкторії дитини. Нова школа допомагатиме батькам здобувати спеціальні знання про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання в дитині сильних сторін характеру і чеснот залежно від її індивідуальних особливостей. [1, с. 14]

Сухомлинський говорив, що провести урок є досить непросто, це потребує великих зусиль і творчості педагога. Якщо ж творчо працює педагог, то і творчо будуть працювати діти. Підтвердження цих слів ми можемо знайти у багатьох працях Сухомлинського. Закоханий у свій предмет, Василь Олександрович спонукав і підтримував прагнення вчителів підвищувати свій рівень професійної майстерності. Він писав, що «школа може дати учням міцні і глибокі знання лише при тій умові, коли кожен учитель безперервно удосконалює свою педагогічну майстерність».

В основі Концепції - творчий та відповідальний вчитель, який постійно працює над собою.

Суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки вчителя. Учителі вивчатимуть особистісно-орієнтований та компетентнісний підходи до управління освітнім процесом, психологію групової динаміки тощо. У зв’язку з цим варто говорити про нову роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Учитель отримає право вибору місця і способу підвищення кваліфікації, як передбачено проектом Закону “Про освіту”. [1, с. 16]

У багатьох працях Василь Олександрович всебічно проаналізував процес спілкування як закономірність виховання, він виділив усі типи педагогічного спілкування, розглядав його в тісному зв'язку з діяльністю людини.

Виховання всебічно розвиненої особистості він розглядав як єдність усіх його компонентів - розумового, морального, фізичного і естетичного. Щодо морального виховання, то він знайомить вихованців з нормами загальнолюдської та національної моралі, пробуджує моральні почуття, виробляє моральні звички і через вправи в моральних вчинках приводить до наукового світогляду, стійких звичок високоморальної поведінки. Ідеал майбутнього збігався в нього з загальнолюдським гуманістичним ідеалом, який утверджувався протягом віків і поєднував любов і повагу до людини з боротьбою за торжество справедливості, розуму, гуманізму, непримиримості до зла [2, с. 243].

«Найосвіченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє і не поділяє загальнолюдських цінностей. Нова українська школа буде формувати ціннісні ставлення і судження, які слугують базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством.», - зазначено в Концепції [1, с. 19].

Величезного виховного значення Василь Олександрович надавав слову, його ролі в духовному світі дитини. Мову, слово він трактував широко - це і слово вчителя, і книга, і мова природи, і мова музики, живопису. Одна з 10 компетенцій представлених в Концепції – це спілкування державною (і рідною

у разі відмінності) мовами. Це вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час. [1, с. 11]

Василь Олександрович проявив глибоке знання діалектики виховного процесу, показав взаємозв'язок усіх складових частин навчання і виховання. Хочеться вірити, що ці ідеї, які так активно відображені в «Концепції нової української школи» дійсно будуть реалізовані в наших сучасних реаліях.

Саме через поєднання теоретичних узагальнень з багатим практичним досвідом педагогічна спадщина Сухомлинського В.О. й досі не втрачає своєї актуальності та значущості.

Література

1. Нова українська школа. 2. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в п’яти томах. Том 3 / В.О. Сухомлинський. – К.: «Радянська школа», 1997. - 670 с. 3. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа., 1988. – 310 с.